

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. De bonitate entis vt sic.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

quia non potest assignari vlla talis explicatio, quæ sit bona vt videbit ipse Mastrius, nec oppositum huius docuit Doctor quodl. 19.

Quinto falsum est quod similitudo, & æqualitas sint sensui subiecta magis, quæ conformitas rei ad intellectum: vnde si illæ relationes definiuntur per respectum; quia à parte rei important respectum, idem dicendum de conformitate ac veritate.

Ad quæ addo ipsum nihil dicere ad meum fundamentum; nempe quod si dentur vllæ relationes transcendentales, veritas debeat dici talis; quia est eadem ratio de illa ac illis; & sicut negaretur veritas esse respectus, ita posset negari quæcumque relatio transcendentalis.

Ad hoc inquam in tota responsione Mastrij nihil habetur.

Denique quod in fine eiusdem numeri dicit, faciliorem viam ac magis obuiam explicandi veritatem esse ipsam explicare per respectum conformitatis, non videtur vt ante dixi habere apparentiam, nisi veritas sit talis respectus à parte rei aut illum dicat.

Eadè quæstione num. 159. adducit duas rationes quibus probò in hac quæstione num. 14. quod non bene explicetur veritas rei per cõformitatē ad sua principia intrinseca (quod & ipse Mastrius mecum tenet.) Prima est, quia cõceptus entis vt sic cū sit simplicissimus nō habet principia. Secūda quia ens falsū habet principia intrinseca sua & cõformitatē ad illa non minus, quā ens verum.

Asserit autē has rationes facile solui posse à Meurisse, qui oppositā doctrinā tenet; quia ille potestatur nomine principiorum non debere sēper intelligi principia verē constitutiuā tamquam partes, sed vniuscuiusque rei veram ac solidam naturā, & sic ens habet principia, secundū ipsum; negaret etiam Meurisse, inquit Mastrius, ens falsū vt sic habere cõformitatē ad sua principia intrinseca, perinde ac ens verum; nam licet auraleum non sit verū aurum, est tamen verum auraleum, & homo pictus est verus homo pictus, seu vere pictura hominis; vnde hæc entia habent sua principia intrinseca constitutiuā non quatenus falsa, sed quatenus vera.

Hic primo liberet inquirere cur me in cõclusionē secūda conuenientē impugnet; cum similem modum agendi in me reprehendat; sed hoc alias sæpe aduertī & parui est momenti. Ad rem ipsam nego tam facile Meurisse soluere meas rationes quam Mastrius putat, qui sibi forte non videretur satis ingeniosus, nisi ipsi facilia essent quæ reuera difficilia sunt.

Itaque quamuis Meurisse dicat naturam cuiuscumque rei esse principium eius, & propterea assereret ens habere principium.

Tamen non posset sane cum vlla proprietate, aut probabilitate dicere quod haberet principia, si enim non habet nisi vnam naturam simplicissimam nullas includentē formalitates distinctas formaliter aut virtualiter; quo sensu possit dici, quod habeat principia, vt cumque dat, quod in aliquo sensu possit dici habere principium, sicut potest dici habere naturam, & natura rei potest dici principium eius. Stat ergo adhuc pace Mastrij prima ratio mea in suo robore; nec facile aut difficulter potest solui à Meurisse cum vlla probabilitate.

Nec melius soluitur secūda mea ratio per ea, quæ adducit Mastrius pro Meurisse: Quia verum est simpliciter de homine non vero & auro non vero, quod habet sua principia intrinseca, & cõformitatē ad illa, & tamen non est homo verus; nec aurum verum; nec refert, quod ens falsū vt sic cum illa reduplicatione non haberet principia intrinseca, nā sufficit ad impugnandam prædictam explicationem entis veri, quam nego bonam, quod simpliciter habeat principia intrinseca, neque, enim ponitur aliquid additum, aut restrictio, aut limitatio, aut reduplicatio, ergo si ens falsū habet principia quibus est conforme simpliciter, erit ens verum, quod est falsū, & consequenter prædicta explicatio veri debet censeri non esse bona.

Addē etiam hominem non verum, & aurum non verum, etiam quatenus non vera sunt, habere principia in-

trinseca quibus habent cõformitatē, nam certe Auraleum etiam vt est aurum non verū, seu falsū, habet principia intrinseca quibus habet cõformitatē, nam illa ipsa principia intrinseca, quibus redditur auraleum verum, sunt principia ipsius, quibus redditur Aurum falsū, si enim non haberet illa, aut alia æquivalentia non esset aurum falsū.

Omitto hic, sed obiter tamen noto ipsummet Mastrium non recte impugnare Meurissē, vt quilibet non magni ingenij per se deprehendere poterit.

Cōtra meā doctrinā de ēte vero hic n. 15. opponit Mastrius disp. 5. n. 160. quod quāvis forte in re à sua nō distet modus tamē loquēdi non placeat: quia videor explicare veritatem per eius essentiam, sed qua parte dici Mastrius sibi non placere meum loquēdi modum, nolo aliquid contra ponere, tū quia de gustibus non est disputandū; tum quia eo magis confirmor in opinione quod sit bonus, video enim frequentius meliores modos non placere Mastrio, & placere peiores. Sed dum asserit videri me explicare veritatē per essentiam, si per hoc intelligat, quod ita illam explicem per essentiam vt nihil aliud ponam in explicatione, quod non sit essentia, aut vt velim essentiam esse de formali ratione veritatis, manifeste imponit mihi, cum expresse ponam conceptibilitatem in descriptione eius quæ non est de essentia rei, nec dici formaliter ipsa: Quod mirum est non aduertisse Mastrium cum ipsemet inferius num. 171. adferat meam responsionem qua concedo quod si daretur aurum, quod modò est verum à parte rei absque conceptibilitate, non esset verum aurum formaliter.

Nec refert, quod dicam hominem dici verum hominem, quia conceptus hominis realis ipsi conuenit; nec enim sensu huius est, quod ab hoc præcise & formaliter haberet esse verus homo, sed quod hoc requiritur, & sine hoc non haberet veritatem hominis.

Num. 172. ait se mirari cur ego concedam, quod si per impossibile non esset intellectus non daretur aurum verum formaliter; sed tantum fundamentaliter; nam quāuis hoc sit verum, tamen ego similem responsionem ab ipso datam passim refuto. Sed miretur Mastrius quantum voluerit, ego nego vnquam me refutate talem solutionem vbi vere & rationabiliter adhiberi potest; sed mirandum potius esset, quod tam cèlebris Magister non videatur discernere quando recte adhiberi possit, & quando non.

QVÆSTIO IV.

De bonitate entis vt sic.

21. **E**tiam in hac quæstione varij sunt modi dicendi; quamuis in re ipsa vix multum controuersiæ esse possit; vnde res ipsa proponenda est, & modus loquendi relinquendus est cuiusvis optioni, sed preferendus semper, qui apud Doctores magis communiter est in vsu.

Itaque primo, potest Bonitas ētis vt sic ita capi, vt significet integritatē entis, quantum ad omnia, quæ necessaria sunt ad eius essentialē constitutionē, & in hoc sensu illud est bonum ens, quod habet quæcumque requiruntur ad constitutionē entis non datur autem aliquid ēs malum, prout Malum opponitur huic bonitati, quia eo ipso, quo deficeret ipsi aliquid spectās ad constitutionem entis, deficeret esse ens, & sic non posset esse Malum ens; & quamuis possit dari aliquid, quod non sit ens, nimirum ens rationis; tamen non propterea esset Malum ens, sed potius non ens, vt patet ex communi modo loquendi. Quamuis autē huiusmodi integritas possit vocari bonitas entis, reuera tamē existimo eā non esse bonitatē, quæ sit proprietas eius; quia hæc integritas non consequitur ad essentialē entis, sed consistit in ipsamet essentia ipsius, seu in inclusionē & habitationē integræ essentia: hoc autem non potest præsupponere essentialitatem.

22. **S**ecundò potest Bonitas capi pro perfectione, ita vt idem sit esse Bonum ac esse perfectū, & idem sit esse perfectum ac habere omnia, quæ connaturaliter exigit habere quāntū ad partes integrales, & accidentia ipsius connaturalia

conaturalia ex ratione sua specifica: & in hoc sensu omnia entia sunt perfecta & bona in ratione entis, ut sic & nullum ens potest esse Malum: bene tamen potest aliquod ens esse Malum secundum rationem particularem, & carere consequenter bonitate secundum rationem illam particularem; unde bonitas hoc modo accepta potest esse proprietas entis ut sic, & cuiuslibet entis particularis, quatenus includit illam rationem; bonitas vero entis particularis, quatenus particularis est, non potest esse proprietas eius, quia potest ens particulare carere huiusmodi perfectione; equus enim, cui deesset pes, vel oculus, careret integritate partium integralium suarum, & homo male dispositus propter infirmitatem careret accidentibus connaturalibus sibi, & sic nec equus ille, aut homo, esset perfectus homo, aut equus, nec consequenter bonus in hoc sensu, sed potius imperfectus ac malus. Quare bonitas huiusmodi rei secundum rationem particularem est potius accidens ipsius, quandoquidem possit adesse vel abesse, quam proprietas.

23. *Terrio* potest Bonitas sumi pro perfectione rei, secundum quam una res dicitur perfectior altera, quamvis utraque sit bona, & perfecta æqualiter duobus primis modis: & hæc bonitas in principiis *Scoti* non est passio entis ut sic, quia non convenit relationibus divinis, ut tradi solet in materia de Trinitate, sed est passio entis *Quanti*, quod est inferius ad ens ut sic. Sed prius est valde difficile describere bonitatem seu perfectionem, ut sic in hoc sensu, sic ut ratio eius non conveniat relationibus divinis: quod tamen examinandum relinquo in prædicto de Trinitate tractatu.

Quarto denique potest capi Bonitas, prout coincidit cum appetibilitate ita ut illud sit Bonum, cuius existentia est appetibilis, & illius existentia sit censenda appetibilis, quod describere potest ad aliquem effectum positivum conducentem ad bonum universi, seu complementum eius: & in hoc sensu Bonum est proprietas entis ut sic, est enim convertibile cum illo, & sequens ad naturam ac essentiam eius, ac inseparabile ab illo, etiam de potentia absoluta. Nec quidpiam ulterius requiritur ad cognitionem Bonitatis ut sic, quæ est passio entis, & considerationis metaphysicæ.

QVÆSTIO VLTIMA.

De divisionibus aliquibus entis ut sic.

Variis modis potest ens ut sic dividi adæquate potest enim dividi in *ens finitum*, & *infinum*, intelligendo per ens finitum & infinitum omne illud, quod est realiter aut formaliter finitum aut infinitum. Similiter dividi potest immediate in *ens necessarium* & *contingens*: ens a se & ab alio ens per se, & ens in alio: ens absolutum & respectivum: ens in potentia obiectiva, & actu entitativo, seu existentia, hoc est in ens, quod vel est actu existens, vel potens existere actu. Quorum divisionum sensus & sufficientia facile constat ex explicatione terminorum. Nec refert, quo ex illis modis primo dividi debet. Ex his autem membris *ens finitum* & *contingens* potest dividi in decem, vel plura, vel pauciora prædicamenta, ac classes, ut patet ex dictis in Logica.

Quia vero omnia hæc membra abstrahunt à materia, propterea omnia sunt considerationis metaphysicæ; quare qui Metaphysicam integram tractare vellet, de omnibus his in particulari agere deberet, & consequenter omnia illa, quæ cognoscuntur de Deo, Angelis, accidente ut sic, & substantia secundum omnes considerationes naturales naturaliter cognoscibiles absque revelatione, proponi in ea possent. Nihilominus, quoniam quæ ad Deum & Angelos spectant, in Theologia tractari solent, & quia de substantia, ac aliis prædicamentis actum est in Logica, & de substantia corporea ac incorporea, vivente ac non vivente in tractatu de Anima: nihil præterea nobis hic remanet discutiendum de his membris.

Varie divisiones entis ut sic.

DISPUTATIO IV. ET VLTIMA.

De Distinctionibus.

VA M V I S sapissimè per totum hunc Cursum de Distinctione reali, formali, & rationis nrentio facta fuerit, exacta tamen explicatio earum ad hunc locum referenda videbatur, non solum quia sine dubio hæc consideratio spectat ad Metaphysicam, & ab aliis etiam pluribus Authoribus hoc ipso loco tradi solet; sed quia cum res in se sit difficilis, expectandum erat ut Tyrorum ingenia, præcedentium disputationum cognitione redderentur maturata: & deinde, si quod primum decreveram, in Logica hæc disputatio proponeretur, exeresceret primus Tomus ad improporionatam reliquis duobus magnitudinem.

QVÆSTIO I.

Quid sit distinctio realis.

1. **N**otandum primo distinctionem vel esse relationem, quæ intercedit inter aliqua, quæ non sunt idem ut talia; vel esse negationem identitatis earum. Quemadmodum autem ens ut sic dividitur in ens reale & rationis, & hoc adæquatissimè, quia sub ente reali ut sic comprehenduntur omnia entia siue positiva, siue negativa, quæ non sunt entia rationis; ita etiam distinctio, ut sic potest adæquate dividi in *distinctionem realem*, & *rationis*. Rursus distinctio realis in hac generalitate dividitur in *distinctionem realem positivam* & *non positivam*: distinctio realis *positiva* est, quæ intercedit inter res, seu formalitates, seu modos positivos; distinctio realis *non positiva*, est quæ intercedit, vel inter negationes & privationes, vel est distinctio quæ est inter negationem albedinis, negationem nigredinis, & quæ est inter privationem visus & privationem auditus, vel inter rem positivam & privationem aut negationem, ut est distinctio quæ est inter hominem & negationem albedinis aut privationem visus.

Denique distinctio realis positiva dividitur in *distinctionem realem propriissimam*, & *distinctionem formalem*: & quidem distinctio realis *propriissima* vocatur communiter *distinctio realis simpliciter*, & sine ullo addito, est enim perfectissima distinctio, & sæpe accidit ut perfectissimum ex membris diuidentibus non habeat nomen aliquod speciale præter nomen diuisi. De hac ergo distinctione reali in præsentī quæstione agimus.

CONCLUSIO.

2. *Distinctio realis propriissima est illa, quæ reperitur inter ea quæ sunt separabilia, seu quorum unum potest esse sine altero: vel inter ea, quorum unum est principium seu causa alterius, vel denique inter ea quæ subsistantur immediate in rebus separabilibus, & non quatenus faciunt unum per se, cum tamen ipsæ sint inseparabilia.* Hæc conclusio videtur esse communis.

*Probat*ur, quia secundum omnes distinctio realis propriissima est illa, quæ reperitur inter res positivas, quarum una non est altera, seu quod est idem, quarum una habet negationem identitatis realis cum altera: sed taliter se habent res prædictæ: ergo distinctio, quæ est inter illa, est realis propriissima.

*Probat*ur minor quoad primam partem conclusionis, quia certum est quod quæcumque res quæ potest existere sine alia re, non sit eadem cum alia re, alias contra primum principium idem esset, & non esset simul.

*Probat*ur minor quoad secundam partem conclusionis, quia de fide est, esse distinctionem realem inter Personas divinas, & vnam ex illis non esse alteram, quamvis non sint separabiles, ex eo quod una vere & realiter producatur ab alia: ergo ubicumque erunt res aliquæ, quarum una

Quid distinctio.

Distinctio ut sic ad adæquate dividitur in realem & rationis. Item distinctio realis in positivam & non positivam.

Item distinctio realis positiva in realem & formalem.

Quid distinctio realis propriissima.